

• HELMOND NOORD-BRABANT

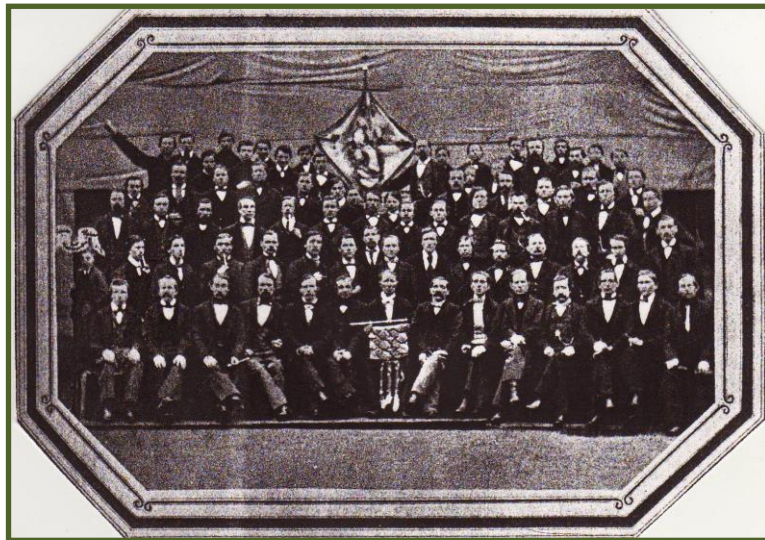
De Nederlandse tak van de Aalsterse familie Bombeeck is vanaf 4 februari 1852 afkomstig uit **HELMOND**, stadje gelegen aan de rand van de Peel en aan het kanaal de Zuid-Willemsvaart. Helmond was in die tijd, precies als Aalst, een klein textielstadje en telde ongeveer 5.000 inwoners. Tussen 1850 en 1880 vestigden er zich 1.600 personen meer dan er vertrokken. Bij deze vele nieuwkomers ontdekten we een honderdtal textielbewerkers uit de Oost-Vlaamse plaatsen Gent en Aalst, waaronder onze rechtstreekse voorvaders **Bartholomeus**, diens zoon **Philippus Franciscus**, en **Gregorius Bombeeck**.

Bij de Peel hield elke verharde weg op, slechts enkele paden liepen er doorheen, die echter in de winter en in natte zomers niet berijdbaar waren. De toen nog woeste Peel werd in die tijd beschouwd als het einde van de wereld, en Helmond lag tegen dat einde aan! In 1840 kon men vanuit Helmond via Deurne en de *Kraaienhut* over zandpaden Venray in Limburg bereiken. Pas in 1915 werd de grindweg Deurne-Venray een feit. Goed berijdbaar was alleen maar de kiezelweg 's-Hertogenbosch-Eindhoven-Luik. Dagelijks reden er vanuit Helmond karren op Gemert en Eindhoven en wekelijks één kar op Nijmegen. Het postvervoer werd van 1850 tot 1860 toevertrouwd aan ene Jan Wayers, die 's-morgens vanuit Eindhoven Helmond kwam binnenrijden. Behalve de post bracht hij ook regelmatig passagiers mee. In de middag vertrok hij dan weer met zijn kar richting Eindhoven. Op het kanaal de Zuid-Willemsvaart voer vanuit Den Bosch via Helmond vanaf 1848 een trekschuit naar Maastricht en vandaar verder over de Maas naar Luik. Omstreeks 1860 voer er op het kanaal al een 'nachtboot' tot Maastricht en vandaar lagen er toen al spoorwegverbindingen met Luik, Brussel en **Aalst**. De reis van onze Belgische voorvaders in 1852 en 1853 vanuit Aalst via Gent per trein (op winterdagen in steenkoude en pikdonkere wagons) naar Luik en vandaar per trekschuit naar Helmond, nam destijds minimaal drie tot vier volle dagen in beslag!

Pas na het graven van de Zuid-Willemsvaart (tussen 1822 en 1826), de aanleg van grindwegen tussen Helmond en Sint-Oedenrode (1853) en Mierlo-Geldrop-Eindhoven (1857) en de spoorlijnverbinding Eindhoven-Helmond-Venlo-Keulen (1866), kwam de textielindustrie volop tot bloei. Per spoor konden nu steenkolen, stoommachines en stoomketels uit het Roergebied aangevoerd worden. De komst van deze machines betekende echter het einde van de thuiswevers, voortaan werd alleen nog machinaal op de fabriek geweven en stierf het 'hoogambacht' van thuiswever langzaam uit...

23

Helmondse katoendrukkers bij de firma Van Vlissingen omstreeks 1865.

Toen onze eerste Bombeeck (Gregorius), samen met Joannes Baptista Meert, via een kort oponthoud te Gent (?) ¹ begin februari 1852 te Helmond aankwam, hadden de plaatselijke weefgoederenfabrieken nog 2.500 thuiswevers uit Helmond en naaste omgeving aan het werk. Voorts werkten er nog ongeveer 300 arbeiders op enkele fabrieken en bedrijfjes. Minstens de helft van hen werkte toen al in de katoenfabriek van Van Vlissingen die zes jaar eerder, in 1846, was gebouwd. Vóór de aankomst van Gregorius en zijn reisgenoot waren er al talrijke Gentse en Aalsterse katoenbewerkers o.a. via Brussel, Gent, Valenciennes, Lille, La Madeleine, Marquette en Tournai (= Doornik) en de Nederlandse plaatsen Deventer, Leiden en Haarlem naar Helmond getrokken.

[02- blz. 16 t/m 18]

[SAGB - Bevolking 1850-1860]

[Gedenkboek 100 jaar Van Vlissingen, Helmond 1846-1946, Helmond, 1948]

¹ In het Stadsarchief van Gent vonden we in de bevolkingsregisters geen spoor van Gregorius en zijn metgezel!

In **1847** hadden de jonge Aalsterse *katoendrukkersgasten* Charles De Wuffel uit het Windmolenstraatje en Franciscus Commermans uit het Sluierstraatje de toen nieuwe Helmondse katoenfabriek vermoedelijk als eersten ontdekt. Oudere sporen van die eerste emigratie naar Helmond zijn in Aalst niet gevonden, bij gebrek aan registers van vertrek of aanwijzingen van dien aard, in de bevolkingsregisters van 1830 en 1847. Het bevolkingsregister d.d. 10-03-1847 van Aalst meldde bij eerstgenoemde De Wuffel '*werkt tegenwoordig in holland*'; in de zomer van 1849 huwde hij al te Helmond. Naar alle waarschijnlijkheid was het Franciscus Commermans die in de ouderlijke herberg voor het bedrijf Van Vlissingen de contacten tussen Aalst en Helmond onderhield. Hij verbleef zeker al vanaf september 1847 in de Helmondse wijk C en daarna in wijk B in het Kamstraatje en de Kerkstraat. Een maand later huwde hij te Helmond als jonge 23-jarige weduwnaar van Antonia Verbestel met de Helmondse Hendrina Feijt.

Epidemische ziekten in Helmond

Evenals Aalst werd ook Helmond niet voor besmettelijke ziekten gespaard. In september 1854 brak er cholera uit, 74 inwoners raakten besmet en 5 mannen, 13 vrouwen en 13 kinderen overleden. Als voorzorgsmaatregelen werden aanbevolen: 'het veelvuldig schoonmaken en luchten van woon- en slaapvertrekken, het witten der muren, het van tijd tot tijd verwisselen der slaapsteden met nieuw stro, het verstrekken van wollen kousen en dekens en het verschaffen van goed voedsel en soep. Voorts een spoedige verwijdering der lijken van personen aan de cholera overleden.' In 1866 heerste er wederom cholera en van de 6.670 inwoners stierven er 196. De 'Inspecteur voor het Geneeskundig Staattoezicht' noemde de vervallen woningen der fabrieksarbeiders te Helmond *vreesselijke broeinesten ter verspreiding van elke epidemische ziekte*. In 1870 eiste de mazelen 20 doden en het jaar daarna brak er roodvonk uit, die aan 40 inwoners het leven kostte.

Het Helmondse treinstation uit 1866.

Het Hoogeind of den Oliemolen omstreeks 1850

Gedurende de winters, sinds eeuwen, en bij langdurige regenval, stond de omgeving van Helmond met een gedeelte van het stadje onder water. Het riviertje de Aa overstroomde regelmatig de beemden rondom en de zandpaden naar de **Hoogeindschestraat** en de achterliggende **Zandstraat**. Slecht begaanbaar was dan de weg vanaf de **Hoogeindschepoort** naar het **Groenewoud** en vandaar naar het Hoogeind. Vanhier liepen er zandpaden naar **Sluis 8**, **het Goor** en het verderop gelegen dorpje Lierop. Het Hoogeind oftewel de Hoogeindschestraat werd ook wel **den Oliemolen** genoemd, naar een 17de eeuwse olie- of pelmolen die daar in vroeger tijden opgericht was. Deze naam herinnerde aan '*t Hoogijnd*', een aloude woonstede aan het uiteinde van de bewoning. In het buurtschap den Oliemolen stonden omstreeks 1850 ongeveer 50, meest oudere huisjes. In dit toentertijd enigszins afgelegen en apart wijkje met de **Buitenparallelweg**, **Sluis 8** en de **Rooseindschestraat**, zouden vanaf 1865 verschillende families Bombeeck van de Gregorius-kant zich er blijvend vestigen. Merkwaardig was, dat Gregorius zijn broer Bartholomeus met zoon Philippus Franciscus en diens nakomelingen, ook in latere jaren, altijd in de **Molenstraat** of in de buurt (o.a. de Beelsstraat) daaromheen huisden. De Hoogeindsestraat was in die tijd niet bestraat, het was een gewone zandweg met zijstraatjes, ook zandweggetjes, als de eerste en tweede Beemdsteeg. Het laatste steegje werd ook wel **Oliemolenhofje** genoemd. Verder lag er ook nog na 1868 de **Spoorsteeg**.

[GAHM - Huwelijksakte no 31 d.d. 18.10.1847]

[RANB - Verslagen van de toestand in de Provincie Noord-Brabant 1854 en 1866]

[GAHM - Gemeenteverslagen Helmond 1854, 1866, 1867, 1870 en 1871, waaronder het cholera-verslag van 5 april 1867]

[GAHM - De Vlasbloem, Historisch jaarboek voor Helmond 1980-1993]

Het Hoogeind was de arme mensen buurt van Helmond. Van oudsher woonden hier armlastige en vaak in de stad niet graag geziene mensen. In vroeger tijden lag er het *Lazarushuiske*, waarin oorspronkelijk de melaatsen gehuisvest waren. Later werden er lijders van ziekten als pest en cholera in ondergebracht. Bijna elke winter was het er door overstromingen van de Aa onbegaanbaar en meerdere gezinnen moesten dan hun woningen verlaten. Door de gemeenteraad werd pas in 1898 besloten om in de arbeidershuisjes een drinkwaterleiding aan te leggen. In 1903 besloot men dat er ook riolering moest komen, maar in 1905 was het riool nog steeds een puinhoop en stonk het er nog her en der naar mestvaalten en beerputten.

De Hoogeindschestraat oftewel *den Oliemeulen* bij wederom een overstroming van het riviertje de Aa. Van oudsher werd deze straat den Oliemolen genoemd, hoewel de straat pas officieel bij raadsbesluit van juli 1890 de naam van Oliemolen kreeg. De naam *Hoogeijnt* (lees Hoogeind), werd al in 1420 gevonden.

Het gebied ten zuiden van de spoorlijn en ten oosten van het kanaal werd vanouds 'het Hoogeind' genoemd. Op de foto zien we 'het Hoogeind' tijdens een overstroming van de Aa in 1926. Ter plaatse van de bebouwing, achter de huizen, stond de olieslagmolen tot ongeveer 1860. De oliemolen was toen meer dan 160 jaar in bedrijf geweest...

[pas - H 1999]

[29 - Beeldbank]

Families Bombeeck op den Oliemolen

In september 1863 betrokken **Gregorius Bombeeck** en zijn vrouw **Johanna Elisabeth Scheepers** een woning aan de Groenstraat. Nog geen twee jaar later verhuisden ze naar hun eerste woning op den Oliemolen. In dat huis, Hoogeind № 326/k, werd in augustus 1865 dochter **Sophia** geboren en een jaar later, in september 1866, zoon **Joannes Baptista**. Later zou hij bekend worden als Tieske of Tist Bombeeck 'de kuiper'. Gregorius Bombeeck en zijn vrouw Johanna Elisabeth Scheepers bleven hun hele verdere leven op de Oliemolen wonen. Hun tweede zoon, **Leonardus Franciscus (Narus) Bombeeck**, woonde aan de Parallelweg, bij Sluis 8 en ook lange tijd op de Oliemolen. Narus zijn tweede zoon, **Albertus Cornelius Johannes**, die zich Jan noemde, woonde op het Hoogeind, Buitenparallelweg, Zandstraat, Rooseindschedijk en/of Rooseindsestraat. Een andere zoon van Gregorius en Johanna Elisabeth, **Gregorius Josephus Bombeeck**, die vanaf september 1901 weduwnaar was van de uit Deurne afkomstige **Catharina Hermans**, woonde na haar overlijden met zijn twee jonge kinderen, tot hun vertrek naar het naburige Bakel, in de Zandstraat op № 159. Omstreeks de eeuwwisseling woonden er voornamelijk fabrieksarbeiders, toen was het Hoogeind een echte arme arbeidersbuurt. Veel van deze arbeiders werkten bij de katoendrukkerij van Van Vlissingen, bij de strohulzenfabriek, die The Dutch Strowworks heette, of bij de dekenfabriek van Piet de Wit, die aan de Hoogeindschestraat zelf lag. De wijk Oliemolen telde in die tijd al ongeveer 125 huizen. Hier ter plaatse bestierde al vanaf 1908 de ongehuwde winkelierster Sophia (of Fie of Fieke) Bombeeck haar huis annex kruidenierswinkeltje, washuis en hof met bloementuin. De bloementuin werd door Fieke en haar eveneens ongehuwde zus, tante Trui, zelf verzorgd. Bekend is het bordje dat in haar winkeltje op de toonbank stond met de tekst: *hard roepe Sofie is in den hof*. Als Sophia een begrafenis moest bijwonen, dan hing ze -als service voor haar klanten- voor de gesloten winkel deur een plankje met de aankondiging: *Sofie is ten lijke*.

*Het ouderlijk huis op de Hoogeindschestraat № F104.
Met witte schort zien we tante Trui staan met enkele onbekenden.*

† Op 15 augustus 1897 stierf in het ouderlijk huis Johanna Elisabeth Scheepers, de huisvrouw van Gregorius Bombeeck. Het zuivere saldo van haar nalatenschap bedroeg 600 gulden en daarnaast de onverdeelde helft van zeven huizen met erf, tuin en een *waschhuis*. De percelen waren te Helmond kadastraal bekend onder sectie C nummers 3492 tot en met 3497, en waren 22 aren en 17 centiaren groot. Na Gregorius overlijden in september 1907 werden de zeven huizen met erven en tuinen op 21 februari 1908 geschat én gelijktijdig verkocht voor 7.830 gulden! Tante Sophia of Fieke kocht het ouderlijk huis met erf, tuin en aanbouw (washuis) voor 2.420 gulden. Tante Trui kocht voor 2.910 gulden drie huizen met erven en tuin. Hun zwager, de Helmondse kleermaker Leonardus Franciscus Muffels, kocht de drie overige huizen met erven en tuinen voor 2.500 gulden. Van de Helmondse koffiehuisouder Gerardus Klaassen, leenden de ongehuwde tantes Sophia 1.800 en Trui 1.600 guldens, tegen 4 % interest (= rente). Op maandag 18 november 1907 was al op *den Oliemeulen* een gedeelte van de inboedel uit het ouderlijk huis publiekelijk verkocht. Na aftrek van alle verkoopkosten resteerde 150 gulden en 20 cent...

26

Langs het spoor aan de Parallelweg dreef **Tieske of Tist Bombeeck** zijn stoomtimmerfabriek met loonzagerij en schaverij en vanaf de jaren 1918/19 zijn stoomkuiperij met tevens handel in verf-, boterkuipen en fusten.

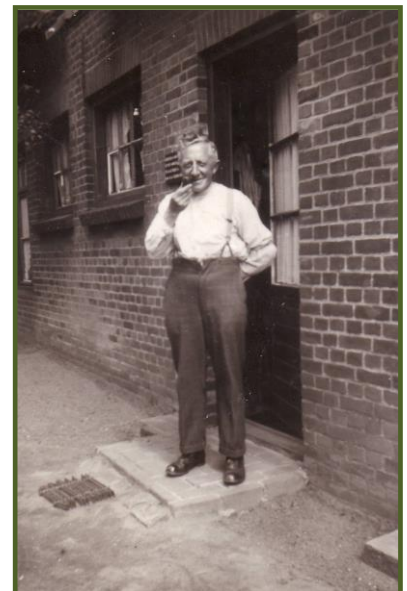

Kuiper Tist Bombeeck.

Nadien woonde in een verbouwd gedeelte van de oude kuiperij jarenlang **Naske Bombeeck**. Links naast de voordeur, op de muur van Naskes eenvoudig maar gezellig huisje, was door hem een houten bordje bevestigd met daarop geschilderd de tekst:

***Bedenk wanneer U hier binnentreedt
Men U van harte welkom heet
Mits U het vuil van tuin en straat
Op de deurmat achterlaat***

Naskes huisje is er niet meer... De voormalige kuiperij werd rond 1963 gesloopt. Aan de Buitenparallelweg woonde in die tijd rond 1925 ook nog een broer van Naske; Fons Bombeeck, met zijn uit Bergen op Zoom afkomstige vrouw en hun tien kinderen. Naske en Fons waren kinderen van handdrukker Narus of Nardje Bombeeck en diens eerste vrouw **Anna Dirks**.

Hiernaast staat Joannes Baptista Leonardus Franciscus (Naske) Bombeeck in 1957 al rokend met zijn eeuwige pijp voor de deur van zijn huisje te Helmond aan de Buitenparallelweg № 23b. Naske werkte als magazijnmeester en krasser in de katoenfabriek van Van Vlissingen.

271

Stoomtimmerfabriek. - Loonzagerij en Schaverij
J. B. BOMBEECK, Parallelweg, HELMOND,
TELEFOON INTERC. 244
 beveelt zich beleeft aan voor alle voorkomende
TIMMERWERKEN. - Concurrerenden prijs.

Ondergeteekende beveelt zich beleeft aan voor het maken en repareeren van
alle voorkomend KUIP- en VAATWERK.
J. B. BOMBEECK - Parallelweg - HELMOND
TELEFOON INTERC. 244.

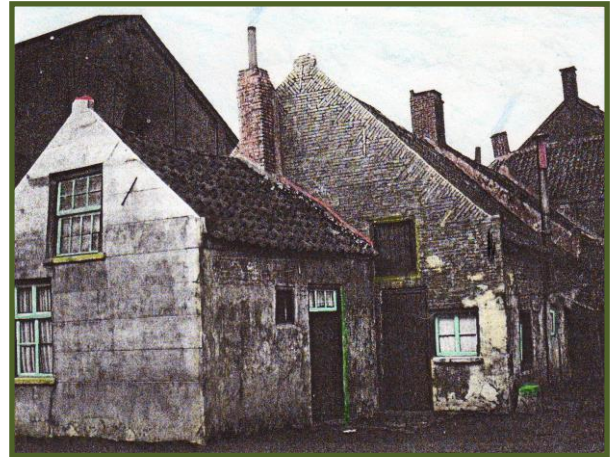
Advertentie uit het Adresboek der stad Helmond van de jaren 1916-1917.

Voordien had kuiper **Joannes Baptista Bombeeck** in wijk F aan de naburige 2de Groenstraat № 147 gewoond. In het officieel vernummeringsregister der gemeente Helmond uit 1919 staat de Buitenparallelweg als volgt beschreven: *Begint bij den overweg van den spoorweg Helmond-Deurne bij de opzichterswoning, loopt ten zuiden en parallel aan den spoorweg Eindhoven-Deurne en eindigt bij de grens der Gemeenten Helmond en Mierlo.*

En de Hoogeindschestraat: *Begint bij de boerderij van P.J. van Kraay en eindigt bij den overweg van den Staatsspoorweg bij de brug over de rivier de Aa.*

De beemden rondom - en de Oliemolen zelf - stonden door overstromingen van de Aa nog regelmatig blank tot kort voor de Tweede Wereldoorlog. Dit was ook deels te wijten aan de voortdurende ontginningen in de Peel...

Helmond, huisjes in de Groenstraat.

Hieronder zien we de bekende **Sluis 8** aan het kanaal De Zuid-Willemsvaart, gelegen op enkele kilometers afstand van de **aloude Oliemolen**. Hier ter plaatse

woonde rond 1890 op Sluis 8 № 1a, handdrukker Leonardus (Narus) Franciscus Bombeeck met zijn eerste vrouw **Anna Dirks** en enkele van hun nog thuiswonende kinderen. Anna Dirks was een dochter van de koopman in hout, de koopman in 't klein, de karreman, de wiendraaijer, de kuiper en slijter Petrus Johannes Dirks en diens huisvrouw Johanna Elisabeth Hendriks, die naast huisvrouw ook nog tapster en herbergierster

van beroep was. De familie Dirks, waar de grootvader van Anna Dirks bij inwoonde, verbleef eerder in de gemeente Bakel & Milheeze en in Helmond in wijk A in de Veestraat № 13, in wijk B in de Kerkstraat № 90 en de Wal № 203 en laatstelijk in wijk D de Molenstraat № 20/21.

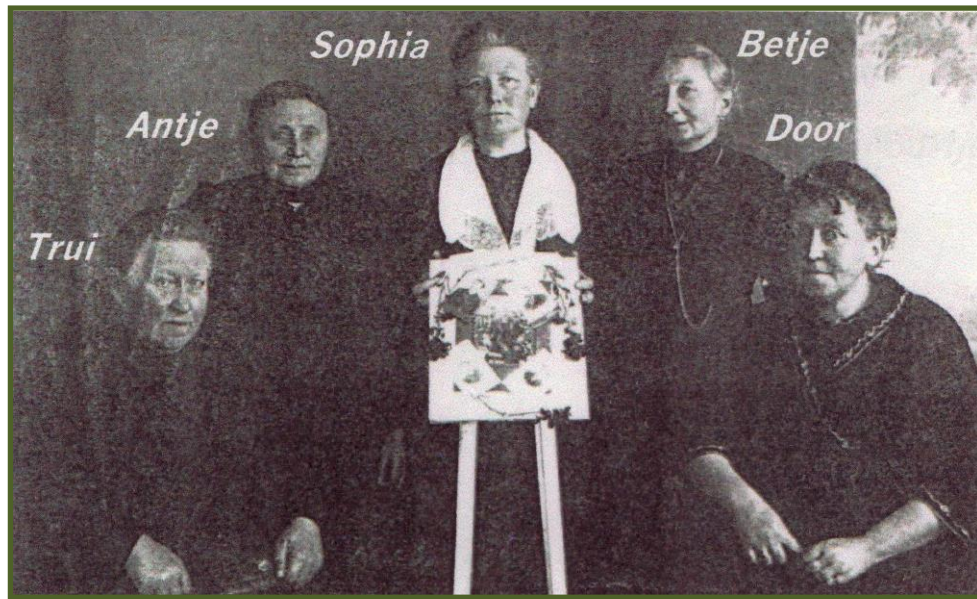
Grootvader Hendricus Derickx was kuiper van beroep en geboren in de Belgische gemeente Agchel-Hamont in die tijd provincie Antwerpen. Op 23 april 1868 overleed hij te Helmond als 73-jarige kuiper en weduw-

naar van Maria Anna Ruijsbroeck en van Johanna Maria Truijen. Anna Dirks haar vader, Petrus Johannes Dirks stierf in januari 1874 en haar moeder, Johanna Elisabeth Hendriks, een jaar later, in juni 1875.

[GAHM - patentregisters onder Dirks P.J. jaren 1869-1873]

[GAHM - trouwakte jaar 1852 no 5]

[GAHM - overlijdensakte jaar 1868 no 65, jaar 1874 no 7, jaar 1875 no 110]

Thuis bij tante Sophia Bombeeck op 'de oude Oliemolen' in september 1927 (dit was 20 jaar na het overlijden van haar vader Gregorius Bombeeck). We zien hier de vijf overgebleven dochters uit het gezin van katoendrukker en lantaarnopsteker Gregorius Bombeeck en baker Johanna Elisabeth Scheepers (drie meisjes waren al op jonge leeftijd overleden). Johanna (Anna) schonk Gregorius (Sefke) liefst dertien kinderen, vijf jongens en acht meisjes. Al de kinderen brachten hun jeugd door op het Hoogeind ofwel de Oliemolen, in een toen nog zeer armoedige tijd. De tantes Trui en Sophia bleven er bijna hun hele leven wonen...

Tante Trui (1858-1930) was ongehuwd en stierf op de Oliemolen; tante Antje (1861-1936) was gehuwd met de Helmondse kleermaker Leonardus Franciscus Muffels; tante Betje (1862-1945) was gehuwd met de spoorwegbeambte Hubertus Berkers en woonde onder andere in Roosendaal en later in Eindhoven; tante Sophia of Fieke (1865-1953) was evenals Trui ongehuwd en Doortje (1875-1963) was gehuwd met de Limburgse smid en latere fabrikant **Andreas Jentjes** en woonde in Swalmen bij Roermond.

Tante Sophia van de Oliemolen bezat, gemeten naar huidige waarden, voor miljoenen aan geld en onroerend-goedbezit, dat door toedoen van de geestelijkheid, na haar overlijden in 1953, voor het overgrote deel naar de katholieke kerk verdween. Zakenvrouw **Alberta Theodora Maria (Berthe) Rooijmans-Bombeeck** uit Eindhoven, schonk haar miljoenenvermogen aan enkele hulp- en liefdadigheidsinstellingen. Ten tweede maal greep onze familie zelf naast het grote geld!

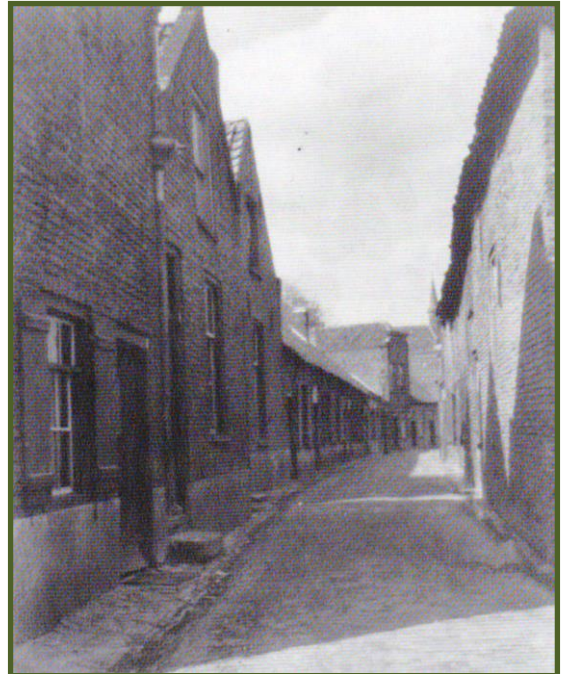

Helmond: de bloementuin van Sophia Bombeeck op de Oliemolen (sd).

Onder de rook van katoendrukkerij Van Vlissingen: het oude Kamstraatje omstreeks 1920, met op de achtergrond de katoenfabriek, alwaar vanaf 1850/52 heel wat Belgische katoenbewerkers en dus ook Bombeeckjes een onderkomen vonden. Zelfs mijn vader, **Albertus Leonardus Bombeeck** (1903-1976), heeft hier op № 16 nog met zijn eerste vrouw **Johanna Elisabeth (Anna) Schalks** (1902-1929) gewoond; van begin februari 1929 tot zijn definitieve vertrek naar Stationsweg № 53 in Venray op 14 mei 1929.

† Anna Schalks, dochter van café-houder Joannes Schalks uit Mierlo en diens vrouw Helena van den Broek, bijgenaamd *Leen de Boks* uit Veghel, overleed te Helmond op zaterdag 16 februari 1929 'om vijf uur voormiddags', slechts 26 jaar oud... Hiernaast zien we de Kamstraat in de richting Veestraat, met op de westelijke wand invallend zonlicht vanuit het eerste slop aan de Kamstraat, later de Kampsteeg genoemd.

Hieronder is de katoenfabriek afgebeeld ten tijde van onze Vlaamse voorouders Bartholomeus en Gregorius Bombeeck. Het hele bedrijf is dan slechts enkele jaren oud. Het hoofdgebouw (linksachter) werd in 1846 gebouwd. In het grote rechtse gebouw, dat werd gebouwd rond 1852, waren de handdrukkerij en de blauwververij gehuisvest.

Thuis omstreeks 1895 in wijk G te Helmond op de Kluis № 185 bij katoendrukker **Albertus Bombeeck** en diens vrouw **Emerentiana Koolen**. We zien hier het katoenbewerkersegezin afgebeeld met hun toenmalige vijf kinderen. Links voor vader Albertus staat de oudste zoon Gregorius Josephus Wouter (1883), rechts bij moeder Emerentiana staat zoon Wouther Johannes Leonardus (1885), links onder zit zoon Johannes Hendrikus (1887), daarnaast dochttertje Antonetta Cornelia Maria (1890) en naast haar zit zoontje Theodorus Joannes Baptista (1892) die al op 5-jarige leeftijd op 24 augustus 1897 om elf uur 's-avonds zou overlijden...

30

Albertus Bombeeck ofwel ome Albert, was de oudste zoon van Gregorius Bombeeck en Johanna Elisabeth Scheepers, de dochter van de timmerman-aannemer **Nicolaas Scheepers** en zijn uit Broek-Sittard afkomstige vrouw **Maria Geertruda Debetz**, dochter van Peeter Hendrik Debetz en Maria Mechtildis Peters uit Sittard, die op 20 februari 1819 te Helmond waren gehuwd. Vader Nicolaas Scheepers was een zoon van de Helmondse kleermaker en tapper Leonardus Scheepers en diens vrouw Aldegonda van de Waterlaat (begraven te Helmond op 31 juli 1802).

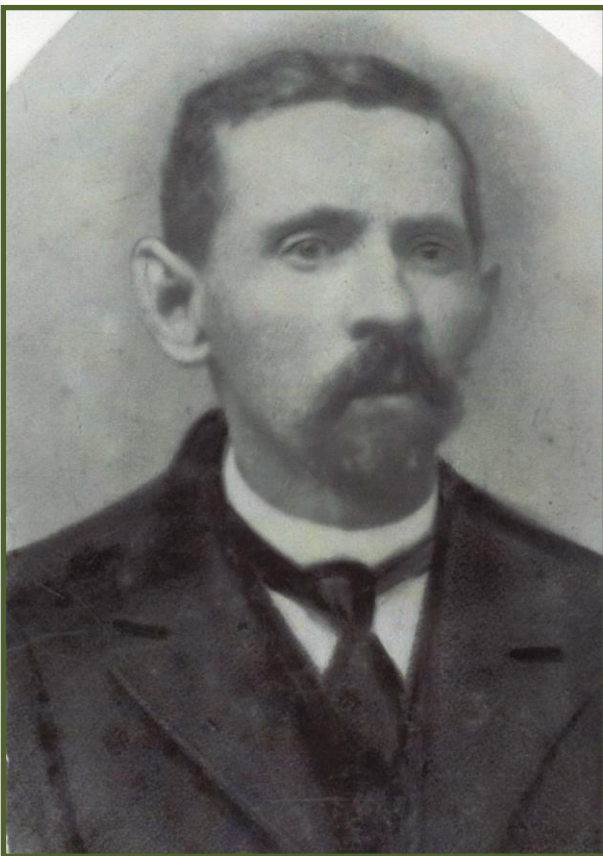
Hierboven zien we het echtpaar Albertus Bombeeck en Emerentiana Koolen, die met hun talrijke kinderen in Helmond voor aardig wat nageslacht zouden zorgen. Het paar woonde o.a. in Helmond, Deventer (1889), Deurne (1908), Nuenen (1922) en Gemert (1936).

[pas - 1999-2005]

[GAHM - trouwakte jaar 1819 no 2, overlijdensakte jaar 1897 no 176 en bevolkingsregisters 1888-1936]

De eerste Bombeeckjes te Helmond vanaf 1852

Onze Belgische voorouders hadden het niet makkelijk. Ze werden als katoenbewerkers, om aan werk te geraken, gedwongen honderden kilometers te lopen. Van de ene textielstad sjouwde men naar de andere, voortdurend waren ze op zoek naar werk en een beter bestaan. Werk betekende voor hun eten, geen werk, geen eten. Rond 1852/53, bij hun aankomst te Helmond, kregen ze ook nog met de voor hun vreemde Nederlandse taal te maken, waarbij nog kwam dat ze allemaal ongeletterd waren. Alleen de oudste zoon van katoendrukker **Bartholomeus Bombeeck, Andreas**, leerde later bij de fraters in Tilburg zijn naam schrijven. Ook voorvader Gregorius Bombeeck, die voor zijn komst naar Helmond ongeveer zes jaar in Frankrijk had verbleven, liet later herhaaldelijk weten niet te kunnen lezen en schrijven. Volgens twee dochters van handdrukker **Philippus Franciscus Bombeeck**, sprak hun vader vroeger een mengelmoesje van Aalsters-dialect en Vlaams, dit alles doorspekt met Franse woorden! Ook hij, *Flipke Bombeeck*, de dappere zouaaf, die op 1 november 1869 vanuit Helmond via Brussel naar Rome was vertrokken om dienst te nemen in het pauselijk zouavenleger, was de schrijfkunst niet machtig. Dat er taalproblemen zijn geweest bleek naderhand duidelijk uit de talrijke verschrijvingen, doorhalingen en ambtelijke aantekeningen, door de beambten ten gemeentehuize in die tijd gemaakt, als er weer eens een van origine Vlaamse Bombeeck was verschenen of juist **niet** was verschenen!

*Hiernaast zien we katoendrukker **Philippus Franciscus**, de tweede zoon van **Bartholomeus Bombeeck** en zijn eerste Aalsterse vrouw kantwerkster **Agnes Joanna Mathieu**. Hij was te Aalst geboren op 20 april 1851 en is te Helmond overleden op 21 februari 1915. Hij was pauselijk zouaaf van 10 november 1869 tot 20 september 1870 en diende met het legernummer 9367, in de 3de compagnie, 4de bataljon.*

In de Helmondse bevolkingsregisters troffen we in de periode 1849-1860 vijf familieleden uit Aalst aan:

1) Gregorius (Johannes) Bombeeck, katoendrukker: inschrijving vanuit Gent, Oost-Vlaanderen, op 4 februari 1852 in het gezin van winkelier Johannes (Jan) van den Eijnden uit Lierop en diens vrouw Adriana van Dijk uit Bakel, die woonden te Helmond in wijk B aan de Kerkstraat № 89/92.

2) Bartholomeus (Bertel) Bombeeck, weduwnaar, katoendrukker: inschrijving vanuit het 'Fransche' Valenciennes op 12 mei 1853 in het gezin van katoendrukker Franciscus Commermans en Hendrina Feijt in wijk B de Kamstraat № 48/49.

3) Henricus (Henry) Bombeeck: inschrijving hetzelfde als onder 2 (de achterneven Bertel en Henry Bombeeck reisden samen door Noord-Frankrijk en Nederland).

4) Andreas Bombeeck: inschrijving vanuit Aalst, Oost-Vlaanderen, op 13 augustus 1855 bij zijn vader Bartholomeus Bombeeck in het tijdelijke oude woonhuis van zijn oom **Gregorius Bombeeck** en tante **Johanna Elisabeth Scheepers** in wijk D aan de Molenstraat № 291/13.

5) Philippus Franciscus Bombeeck: inschrijving vanuit Aalst, Oost-Vlaanderen, op 2 september 1858 in het gezin van zijn vader Bartholomeus Bombeeck en zijn stiefmoeder **Johanna van Empel** in wijk D Molenstraat № 29A (was een nieuwe woning).

Alleen Henry Bombeeck keerde definitief naar Aalst terug, alwaar hij in september 1868 als 25-jarige rondleurder trouwde met de toen pas 18-jarige Joanna Veillefon. Van dit paar zijn ons twaalf kinderen bekend. Zie verder de familiechroniek vanaf blz. 133 en de bijlage vanaf blz. 330.

Families Bombeeck te Helmond in 1916-1917

In de periode 1916-1917 stonden in de gemeente Helmond als hoofdbewoners de navolgende elf personen met de familienaam Bombeeck geregistreerd:

Ph. J. BOMBEECK -graveur- Hemelrijksestraat wijk H № 327
 G.J.W. B. - katoendrukker - Molenstraat wijk E № 190
 W.J.L. B. - katoendrukker - Tiendstraat wijk E № 85
 L.F. Wed. B. - katoendrukker - 1ste Haagstraat wijk M № 15
 A.C.J. B. - graveur - Rooseind wijk F № 174a (zie foto hieronder)
 E,Th. B. - naaister - Molenstraat wijk E № 123
 A. B. - katoendrukker - Molenstraat wijk E № 230
 J.P.J. B. - katoendrukker - Paterslaan wijk E № 174
 Sophia B. - zonder beroep - Oliemolen wijk F № 104
 J.B. B. - kuiper - 2de Groenstraat wijk F № 147
 Ph.F. Wed. B. - zonder beroep - Beelsstraat wijk H № 414

Hier zien we graveur **Albertus Cornelius Johannes Bombeeck**, de tweede oudste zoon van Leonardus Franciscus Bombeeck en diens eerste vrouw Anna Dirks, aan het werk in de plaatsnijderij bij Van Vlissingen. Door de familie werd hij ome Jan of ome Johan genoemd.

32

Dertig jaar tussen de piepers!

Franciscus (Frans, bijgenaamd Molly) Bombeeck († H 1996) was een zoon van slager en latere fritesbakker **Gregorius Josephus (Jos) Bombeeck** († 1973) en **Allegonda (Goentje) van der Linden** (H † 1968) die op 21 april 1918 te Helmond waren gehuwd. Deze Gregorius Josephus (Jos) was weer een zoon van **Gregorius Josephus Bombeeck** († 1932) en zijn uit Deurne afkomstige vrouw **Catharina Hermans** († 1901). Laatst genoemde Gregorius Josephus, die een glazen oog had, was een zoon van de uit Aalst Oost-Vlaanderen afkomstige **katoendrukkersgast Gregorius Bombeeck** en zijn Helmondse vrouw, timmermansdochter **Johanna Elisabeth Scheepers**.

[Adresboek der Stad Helmond 1916-1917, door De Stoomdrukkerij De Wereld, Vrijstraat 45, Eindhoven]

[pas - 1998-2000 en † Sandria van Dongen-Bombeeck]